

Text Criticism of the ***Hebrew Bible:***

A Manuscript-Based Overview

Joseph Cross

CEDAR Workshop - University of Chicago

May 4th, 2018

“In the beginning, God created heaven and earth. The earth was without form and void, darkness was over the abyss, and the spirit of God hovered over the waters. God said, ‘Let there be light.’ And there was light.”

Genesis 1:1-3

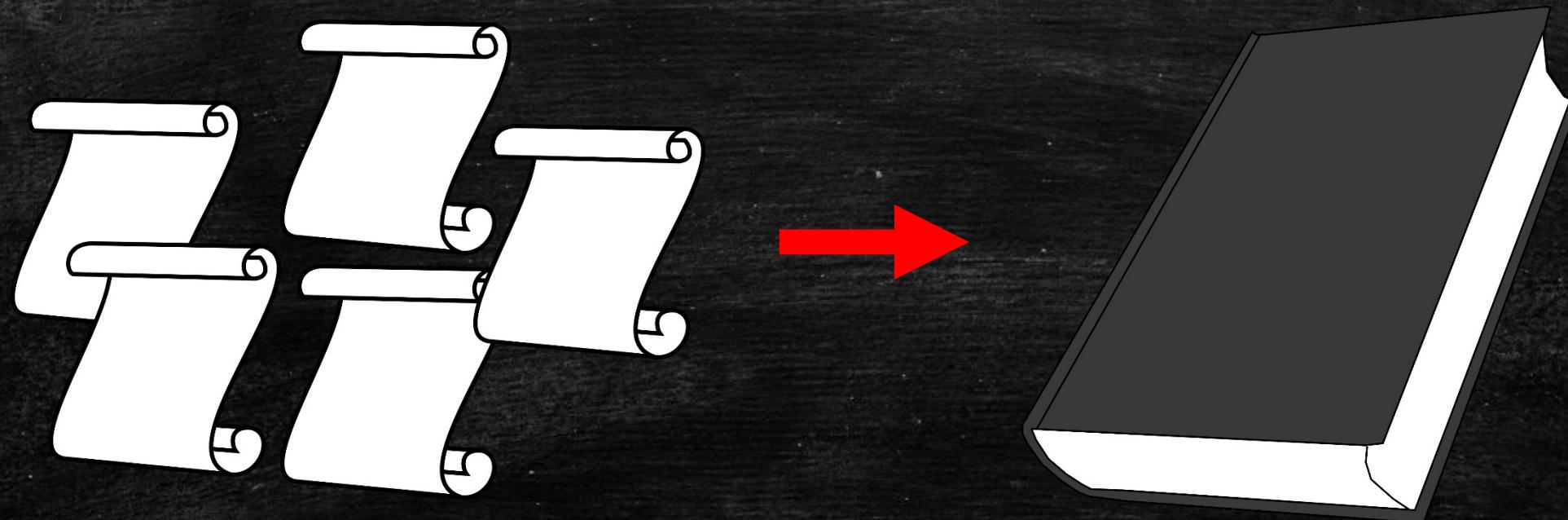

Complications of Biblical Text Criticism

1. Biblical books were first transmitted independently, before anthologization into Bibles

Complications of Biblical Text Criticism

1. Biblical books were first transmitted independently, before anthologization into Bibles

Complications of Biblical Text Criticism

1. Biblical books were first transmitted independently, before anthologization into Bibles
2. The earliest manuscripts (the Dead Sea Scrolls) witness to a plurality of co-existing yet *different* editions of biblical books
 - 3rd century BCE to 1st century CE

Complications of Biblical Text Criticism

1. Biblical books were first transmitted independently, before anthologization into Bibles
2. The earliest manuscripts (the Dead Sea Scrolls) witness to a plurality of co-existing yet *different* editions of biblical books
 - 3rd century BCE to 1st century CE
3. The importance of early Greek translations of the Hebrew biblical books

Complications of Biblical Text Criticism

- The importance of Greek translations:
 1. Co-eval with the Dead Sea Scrolls
 2. The Hebrew *antigraphs* are the oldest reconstructable witnesses to the biblical books

Complications of Biblical Text Criticism

- The importance of Greek translations:
 1. Co-eval with the Dead Sea Scrolls
 2. The Hebrew ***antigraphs*** are the oldest reconstructable witnesses to the biblical books
 3. These antigraphs can reflect ***different editions of the Hebrew books*** than we have elsewhere

Implications for practicing text criticism

Implications for practicing text criticism

- Scholars must work on a book-by-book basis

Implications for practicing text criticism

- Scholars must work on a book-by-book basis
- The more immediate goal of reconstructing archetypes of each attested version, *not* a supposed original edition

Categories of Hebrew manuscripts

1. Masoretic Text
2. Hebrew antigraphs of the Greek translations
3. Samaritan Bible

Categories of Hebrew manuscripts

1. Masoretic Text
2. Hebrew antigraphs of the Greek translations
3. Samaritan Bible
4. Non-aligned

Categories of Hebrew manuscripts

1. Masoretic Text
 2. Hebrew antigraphs of the Greek translations
 3. Samaritan Bible
 4. Non-aligned
-
- The diagram consists of four numbered items on the left, each connected by a blue arrow pointing to one of two items on the right. Item 1 points to the first part of item 4. Items 2 and 3 both point to the second part of item 4.
- Corresponding texts among
the Dead Sea Scrolls

The Masoretic Text

Medieval Masoretic manuscripts

Leningrad Codex

1006-1007 CE

ויאמר לו פמי איזו זה
חנוך הוה יוזעט בקרתא
אלוי צלאל כ' צלי ע
ויה אל גניך ווואתיה
פראנס נדבליר כ' כ
טו שפניר איזי שב'
ותקנאו שסוחה דרני
אליה אטה ארנא כי
אמבריה תנש חסראות
אתרי רא צירט קרא
לבארבר לזרוא חנה
בדזקניש וילופר תול
הה לאמברס נווקנה
אכבים שטבען אשדרלה
ונר ישטי גאי ואברטם
שכיניס שאה וושט שאוּס
בלודנץ אטה של עזא
לאבנט וויל אקטם
בקודש שאה וויל עזען
שנס וויל איזה לאבנט
ואםבר אל אבנא שדי
וותמייל דבעו וויתמייס
ואגנזה מירין פמי ובנד
ויאגד אטקבמא מאלי
ויפי אקטם גלטנוווט
אטנו איזויס לאלך אטנ
חווטרוי אטקו וויל לאג

שרוי ותקה צורי אשוכ
אבס אטחנער תפערית
שפתעה נכי ציגר שטנא
לשטל אטסוב אריזגנש
ויגונ אטה אקסאס אשוא
ל לאשא נבא אלחטב
וינחר ווילאיפונתולווקל
ונדרתא בעיטה פלאטב
שאקי אל אקסוס חמקי לר
ערידי אגב עטיט שפהל
כדריקו נילאcli פולריה
ואנקל בעיטה שפטיה
פינוכניך ויאפר אבטט
אל שדי העד שפטהן
ברך עשייה ווילגשען
וילגונ שדי ווילגונשען
וילגונ האטלה ווילגונ
או ווילגונ נילגונ שולאן
בדרך שוו ויאאלר וויל
שפתה שב אטמו קאל
ואנתיל ווילאמיר מפנ
שוו גברתי אקס סחת
ויאמר לה מלאר יהוה
שוו אל אנטון וויל גתען
קהתערויס ציאמר לה ני
מילאר יהוה קומבה ארביה
אטכו שוו וויל איסטר מבז
לכטווישל גאנטטיק

בְּנָתִים וְנָצְרִים
בְּנָתִים וְנָצְרִים
מְצֻרָּם וְחַיָּם חֲנַבָּל וְגַבָּל
וּבְהַר שְׁמֵיר אַתְּתָר
רְשֹׁבָה וְדָנָה וְקָרוֹת סְפָר
הַרְאָבָר

וְעַבְרָה

בְּנָתִים וְנָצְרִים
בְּנָתִים וְנָצְרִים
מְצֻרָּם וְחַיָּם חֲנַבָּל וְגַבָּל
וּבְהַר שְׁמֵיר אַתְּתָר
רְשֹׁבָה וְדָנָה וְקָרוֹת סְפָר

הַגְּדוֹלָה
זָרִים
בְּנָי

1.

בְּנָתִים וְחַנְרִים שְׂזָה
בְּנָתִים וְחַנְרִים שְׂנָה
מְצֻרָּם וְחַיָּם חֲבֹל וְגַבּוֹל
וּמְהֻרְשָׁמָר וְתַרְרָה
רְשֻׁבָּה וְדָנָה וְקָרוֹת סְפָעָה
הָרָא אֶבֶר

וְעַנְבָּה

בְּנָתִים וְחַנְרִים שְׂזָה
בְּנָתִים וְחַנְרִים שְׂנָה
מְצֻרָּם וְחַיָּם חֲבֹל וְגַבּוֹל
וּמְהֻרְשָׁמָר וְתַרְרָה
רְשֻׁבָּה וְדָנָה וְקָרוֹת סְפָעָה

הָגְדוֹלָה
זָרִי
בְּנֵי
מִילָּה

1.

בְּנָתִים וְחַנְרִים שְׂזָה
בְּנָתִים וְחַנְרִים שְׂנָה
מְצֻרָּם וְחַיָּם חֲגֹבָל וְגֹבָל
וּמְהֹרֶשֶׁם מְרִיךְ וְתָהָרָה
רְשֻׁבָּה וְדָנָה וְקָרוֹתָסָה
וּעֲנָבָה דְּרָא אַבָּרָה

1.
בְּנָתִים וְחַנְרִים שְׂזָה
בְּנָתִים וְחַנְרִים שְׂנָה
מְצֻרָּם וְחַיָּם חֲגֹבָל וְגֹבָל
וּמְהֹרֶשֶׁם מְרִיךְ וְתָהָרָה
רְשֻׁבָּה וְדָנָה וְקָרוֹתָסָה
וּעֲנָבָה דְּרָא אַבָּרָה

תְּגִזּוּל
זְרִי
בְּנָי
מְלִי

1QDeut^b

בראשית GENESIS

BIBLIA HEBRAICA STUTTGARTENSIA

[ב] 1 בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשְׁמִינִי אֶת הָאָרֶץ: 2 וְהָאָרֶץ
 הִיְתָה תְּהוֹ וּבָהוֹ וְחַשֶּׁךְ עַל־פְנֵי תְהוֹם וּרְוחַ אֱלֹהִים מְרֻחֶף עַל־פְנֵי
 3 הַמִּים: 4 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹור וַיָּהִיר אֹור: 5 וַיֹּירַא אֱלֹהִים אֲתָה
 6 הָאֹור כִּי־טוֹב וַיְבָנֶל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹור וּבֵין הַחַשֶּׁךְ: 7 וַיֹּיקְרָא
 8 אֱלֹהִים לְאֹזֶל יוֹם וְלְחַשֶּׁךְ קָרָא לֵילָה וַיַּהַי־עָרָב וַיַּהַי־בָּקָר יוֹם.
 9 אֲחֶד: 10 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמִּים וַיֹּהַי מִבְדֵיל
 11 בֵּין מִים לְמִים: 12 וַיֹּיעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הָרָקִיעַ וַיְבָנֶל בֵּין הַמִּים אֲשֶׁר
 13 מִפְתָּח לְרָקִיעַ וּבֵין הַמִּים אֲשֶׁר מִעַל לְرָקִיעַ וַיַּהַי־כָּן: 14 וַיֹּיקְרָא
 15 אֱלֹהִים לְרָקִיעַ שָׁמָיִם וַיַּהַי־עָרָב וַיַּהַי־בָּקָר יוֹם שְׁנִי: 16
 16 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְקֹנוּ הַמִּים מִפְתָּח הַשְׁמִינִי אֶל־מִקְומֵם אֲחֶד וְתְּרָא
 17 הַיּוֹם וַיַּהַי־כָּן: 18 וַיֹּיקְרָא אֱלֹהִים לִיְבָשָׁה אָרֶץ וְלִמְקֹנה הַמִּים
 19 קָרָא יְמִים וַיֹּירַא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: 20 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תְּרַשֵּׁא הָאָרֶץ
 21 דְּשָׁא עַשְׁבָּא מִזְרִיעַ זָרָע עַזְעַז פָּרֵי עַשְׂה פְרִי לְמִינְיוֹ אֲשֶׁר זָרְעוּ־בָו
 22 עַל־הָאָרֶץ וַיַּהַי־כָּן: 23 וְתוֹצֵא הָאָרֶץ דְּשָׁא עַשְׁבָּא מִזְרִיעַ זָרָע לְמִינְיוֹ
 23 עַזְעַז עַשְׂה פְרִי אֲשֶׁר זָרְעוּ־בָו לְמִינְיוֹ וַיֹּירַא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: 24 וַיַּהַי־
 24 עָרָב וַיַּהַי־בָּקָר יוֹם שְׁלִישִׁי: 25 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאָרֶת
 25 בְּרָקִיעַ הַשְׁמִינִי לְהַבְדֵיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלְּילָה וְהִזְרָגָה
 26 וְלִזְמִינִים וְשָׁנִים: 27 וְהִזְרָגָה לְמִאוֹרָת בְּרָקִיעַ הַשְׁמִינִי לְהָאֵר עַל־הָאָרֶץ
 27 וַיַּהַי־כָּן: 28 וַיֹּיעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־שְׁנִי הַמִּאָרֶת הַגְּדָלִים אֶת־הַמִּפְאָר
 28 בְּטָה. 29 אֶת אֶת אֶת וְאֶת. יְהִי פָסָק.

Cp 1 ¹ Mm 1. ² Mm 2. ³ Mm 3. ⁴ Mm 3139. ⁵ Mp sub loco. ⁶ Mm 4. ⁷ Jer 4,23, cf Mp sub loco. ⁸ Hi
 38,19. ⁹ 2 Ch 24,20. ¹⁰ Mm 5. ¹¹ Mm 6. ¹² Mm 3105. ¹³ וְהַזְרָגָה לְזָהָר הַיּוֹם
 14 Mm 28,3. ¹⁴ Mm 200. ¹⁵ Mm 7. ¹⁶ Mm 1431. ¹⁷ Mm 2773. ¹⁸ Mm 3700. ¹⁹ Mm 736. ²⁰ Ps 66,6. ²¹ Mm 722. ²² Mm 2645. ²³ Qoh 6,3.

Cp 1,1 Orig Βρηστιθ vel Βαρηστιθ (—σεθ), Samar bārāšit || 6 ^a huc tr 7^{a—a} cf § et 9,11,15,20.
 24,30 || 7^{a—a} cf 6^a; ins אֱלֹהִים כִּי־טוֹב || 9^a § συναγω-
 γήν — 10^b καὶ συνήχθη τὸ ὄδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰς
 συναγωγὰς αὐτῶν καὶ ὥφθη ἡ ἔγραψα = || 11^a § γίνομι הַמִּים אֶל־מִקְוֵהם וְתָרָא הַיּוֹם
 11^{a—a} § cf 12 || 12^b I c pc MSS μετεπένθη cf 12 || 13^c prb dl cf 12.

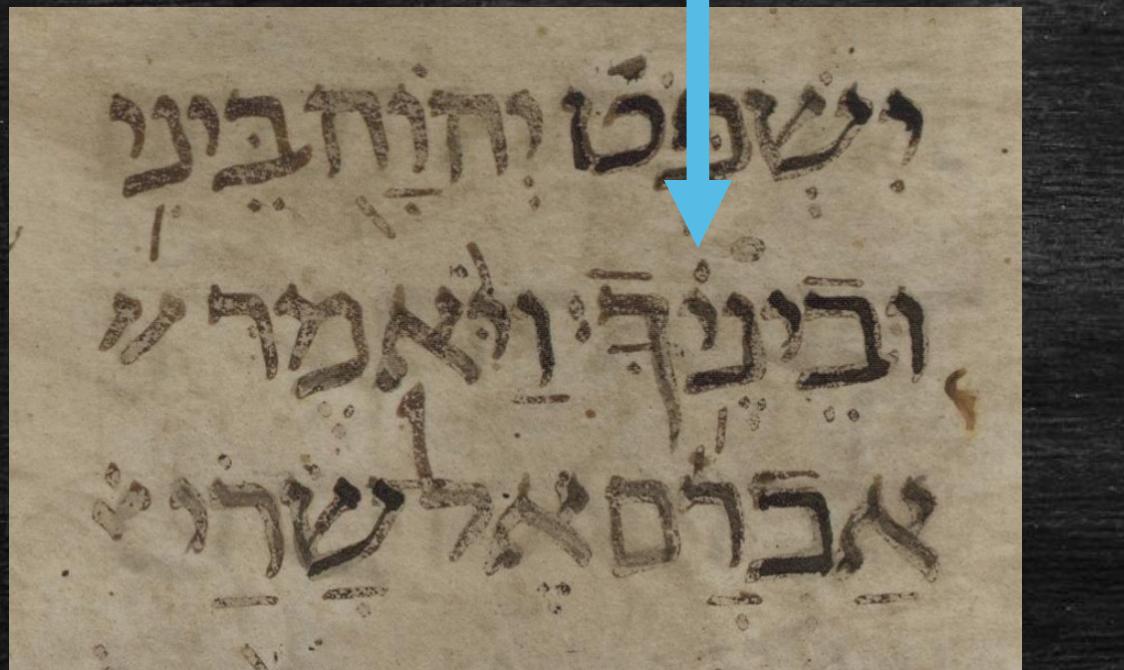
וְאֶלְלָבִגְיָנִיה כִּינֵּו וְכִינֵּרְבָּלְגָּה אַלְשָׁרוֹתָה

Leningrad Codex
Genesis 16:5
Punctum extraordinarium

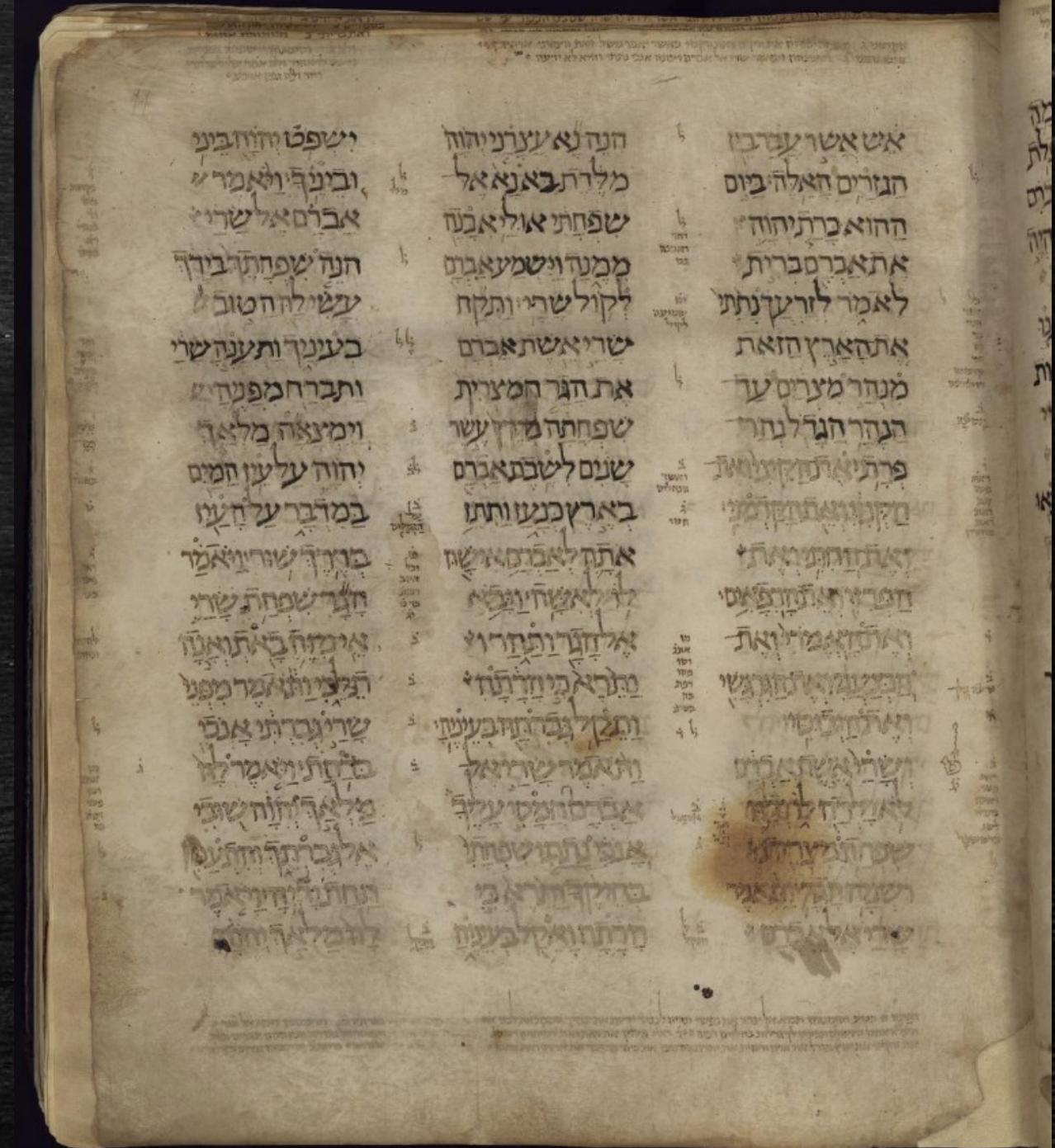
וְיִאָמַר לְפָנֵיכְלָאַיְוָה
חַנְקָה וְהַיּוֹצֵא כְּבוֹדְךָ אֶת
שְׁמוֹ שְׁלָמִיא כְּבָר־עַל־
וְתֵה אַלְגָּנָן וְהַזְּוָהָה
פְּרָאָאָסְנִיְזְבָּלְגָּה
טְוֹצֵא פְּנֵיכְלָאַיְוָה
וְתֵקְרָא שְׁשָׂוֹה הַדְּבָרִי
אַלְמָה אֲתָה אֶרְאָא בַּ
אַגְּבָה תְּמַחְסְרָאָוָת
אַרְיוֹרָא עַלְתָּקָרָא
לְבָאָרָבָא יְזָרְאָה חָנָה
בְּזָקָנָה שְׁלָוְפָרָד וְלָ
תְּנָרָא אַמְּבָסְנוּוֹיָקָנָא
אַבְּבָס שְׁלָבָנָן אַשְׁרָלִילָה
תְּנָרָא שְׁלָגְיָאָל וְאַבְּלָטָם
שְׁבָנָטָשְׁאָה וְשְׁוֹשָׁנָן
מְהֻדְּהָבָעָא תְּיִשְׁלָמָעָא
לְאַמְּבָס וְחוֹלָא אַבְּבָס
בְּהַתְּשִׁשָּׁש שְׁמָה וְתְּשִׁעָנָה
שְׁמַטוֹּרָא יְהָוָה אֶלְאַבָּבָס
וְאַמְּרָא אַלְמָה אַבְּבָס
הַלְּמָהָל דְּפָעָה וְהַמְּמָס
וְאַגְּנָה כְּרִיטָעָפָי וְכִינָגָ
וְאַרְבָּה אַזְּקָמָא לְמָאָל
וְפַלְאָקָס לְפָשָׁוּוֹדָה
אַגְּנָה אַלְהָוָס לְאַלְרָא אַגָּנָה
חַפְּסָרִיתָא אַקְּרָבָה מִלְּאָגָּדָה

שְׁרִי וְתֵקְחָה שְׁרִי אַשְׁרָה
אַבְּבָס אַתְּהָבָרָה תְּמָרִית
שְׁפָתָה לְקָץ צְעִירָה שְׁנָאָה
לְשָׁבָת אַבְּבָבָרָא צְעִינָה
וְתֵהוּ אַתְּהָלָבָם אַשְׁמָה
לְלָאָשָׁה וּלְבָאָאַלְהָבָרָה
וְשְׁחָרָה וְתְּרָאָמָּתְלָה וְהָזָקָה
גְּסָמָה בְּעִינָה עַלְמָרָה
שְׁנָהָר אַבְּבָנָתָה שְׁמָקָה
עַלְיָה אַבְּבָנָתָה שְׁפָחָה
סְחִיקָּה פְּנָלָאָמָּתָה מְלָמָּה
וְאַקְּרָבָה בְּעִינָה שְׁפָטָה
בְּמִטְוֹבָקָה וְיָמָרָאָבָטָה
אַלְאָרָחָה שְׁפָטָה
בְּרוּךְ עַשְׂלָה וְחַנְכָּבָשָׁה
וְתֵעָבָה שְׁדִיןָה וְחַמְפָּתָה
חַמְפָּתָה מְלָקָה וְהַזָּהָה
שְׁעִוָּסָמָּת בְּמִלְּבָדָה עַדְחָאָן
בְּרוּךְ שָׂרָה וְיִאָמָּרָתָה
שְׁפָחָת שְׁמִינִית אַמְּמָה קָאָתָה
וְאַתְּהָלָבָרָה וְלְאַמְּרָה מְפָטָה
שְׁרִי בְּבָרָה אַבְּבָרָה שְׁחָתָה
וְיִאָמְרָה מְלָאָרָה יוֹהָה
שְׁמָבָרָה וְלְבָרָךְ וְהַתְּעַטָּה
תְּחִתְּנִיתָא זְעִירָה בְּהָנִי
מְלָאָרָה יוֹהָה מְמָבָה אַרְבָּה
אַבְּבָדָרָה וְרָאַבְּרָמָה
כְּנַחַתְּנִילָה עַזְבָּתְלִילָה

Damascus Pentateuch Codex
Genesis 16:5
Punctum extraordinarium

ca. 1000 CE
Jerusalem MS 5702 = Sassoong 507

בְּחִזְקָה וְעַמְּדָה
וְאֶקְלָבָעֵנִיהָ שְׁכָפֶט
יְהֹוָה בְּיַעֲוֵנִיר :
וְאֶלְתָּשְׁרֵי לְאַרְם
דְּיוֹלָי עַלְךָ אָנָא יְחִיבִית

Vatican ebr. 448

Genesis 16:5

Punctum extraordinarium

וְתַתְנוּ אֶתְתֶּךָ לְאַבְרָם
 אִישָׁה לֹלְאַתְּחָה
 וּזְבָרְתִּישָׁרִי אֵיתָן
 אַבְרָם יִתְהַגֵּר מִצְרָיָם
 אַמְתָה מְסֻסָּה עֲשָׂר
 שְׁנִין לִמְתִיבָּבָבָרָם
 בָּאֲרָעָא דְּלְעָזְוִיחָבָת
 יְנֵה לְאַבְרָם בְּעַלְהָן
 לֵיהָ לְאַיְתָוִיבָא אַ
 זְגָר וְתָהָר וְתָרָא כִּי
 חֲרַתָּה וְתָקַל גְּבָרָתָה
 בְּעִינָה יְוָעֵל לוֹתָהָן
 וְעַדְיָתָה וְחוֹתָה אַרְיָה
 עַדְיָא תָּקוֹלָה רִיבָעָה
 בְּעַנְהָא אַוְתָּא מְרִשָּׁה
 אַל אַבְּטִיס חַמְסִי עַלְיָה
 אַנְכִי נְתִיתִי שְׁפָחוֹת
 בְּחַיְקָד וְתָרָא בְּיַהְלָתָה
 וְאַקְלַבְּעִינִיהָ יְשָׁפֵט
 וְהַזָּה בְּיַקְנִיבְּגִינְדָּה
 וְאַמְרָתִשְׁרִי לְאַבְרָם
 דְּיַעַל אַנְאַיְוָבָוֹת
 וְשְׁלִיאַשְׁתִּאַבְרָם
 לְאַיְלָהָלְוִילְהָשְׁפָחָה
 מְעִירָתִשְׁנָה חָגָרָה
 מְשִׁלְיָאַתִּה אַבְרָם
 לְאַיְלִידָתִלְיָה וְלָהָה
 אַמְתָה אַמְנוּרִזָּא וְשָׁמָה
 חָגָר וְתָאַבְדָּשְׁתִּי אַל
 אַבְרָם חַזְקָה אַעֲזָרִי
 יְחוֹזָמְלָדָת בָּאַנְאָה
 אַל טְפָחָזִי אַוְלִי
 אַבְנָה מְמַנְּזָזְעָנִי
 אַבְרָס לְקָזָל שָׁרָזִי
 וְאַמְדָתִשְׁרִי לְאַבְרָם
 הָאַבְנָן מְנַעַן וְ
 מְלָמִילָה עַל בְּשָׁלוֹת
 אַמְתָה מְאַמְאַתְּנָנִי
 מִינְזָקְבָּל אַבְרָם
 לְמִימָר שְׁרִי וְתָקָם
 שְׁרִי אַשְׁתִּאַבְרָס אָתָ
 תְּעַדְתָּמְזָרִית שְׁפָחָתָה
 מְקָזְזָבְּשָׁנִים לְשָׁלָת
 אַבְרָם בְּבָאָז בְּבָבָן
 לְאָמֵר לְוּרָעָד עַתְּלִיגָּה
 אַתְּהָרָץ חָזָאת
 מְנַהָּרָתְמַטְעָד
 הַעֲזָר הַלְּלָעָרָת
 בְּיוֹמָא הַזָּא אָבָרִיוֹ
 עַם אַבְרָם זְמִילִמְיוֹן
 לְבָנְדִּי חַנְיָלְזָא וְעָרָעָא
 דְּדָא מְזָרְמָזָעָן
 נְחָרָא דְּמָאָרָא וְמָהָרָה
 אַתְּהָזָעָה אַתְּהָזָעָה
 וְאַתְּהָזָעָה
 שְׁלָמָא וְתָקָזָא
 וְיַזְקָזָא וְאַתְּהָזָעָה
 חַחָזָא וְתָקָזָא
 וְאַתְּהָזָעָה וְזָרָעָה
 חַיְצָא וְתָקָזָא
 וְיַתְנִינָה וְתָקָזָה
 אַזְמָעָה וְזָרָעָה
 תְּדָבָרָה וְתָקָזָה
 עַזְמָא אַזְמָא וְזָרָעָה
 בְּנָעָנָא וְתָקָזָה
 וְזָתָקָזָה

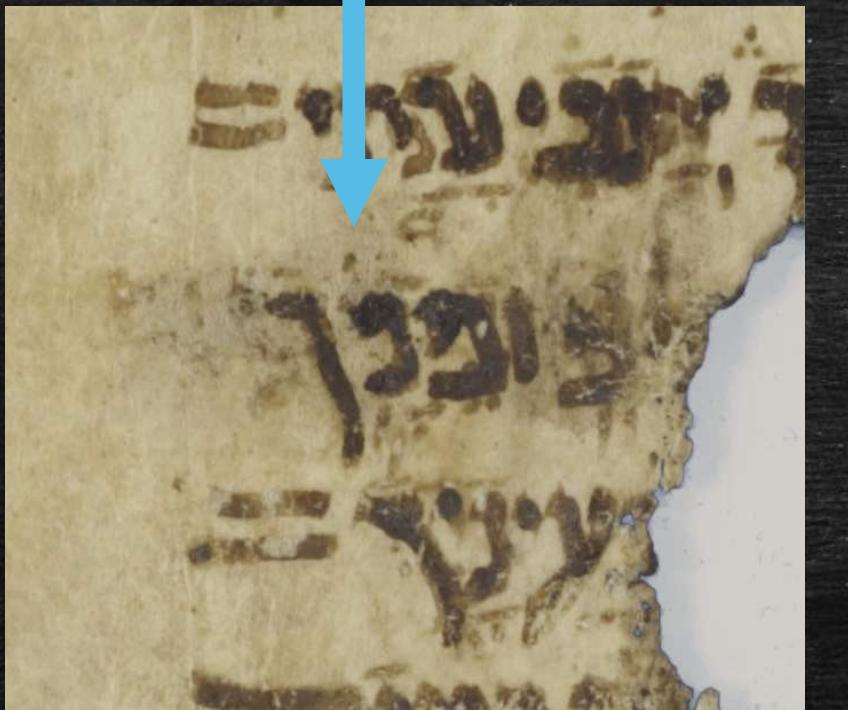
וְיַעֲבֹר בְּעֵינָךְ
וְיַכְנֹן הַזֶּה
דָּלָה שְׁמַחַת

Cambridge, T-S A1.46
Genesis 16:5
Punctum extraordinarium

Cairo Geniza

וְיַעֲבֹר בְּעֵינָךְ
וְיַכְנֹן הַזֶּה
דָּלָה שְׁמַחַת

וְתִרְמַר אֲכִיחָדָתָה וְתַלְלֵ
וְבָרְתָה בְּעֵינָה וְתַאֲמֵר שְׂרֵי
אַל אַבְרָם חַמֵּס עַל רַאֲבֵי
נַפְתִּיא שְׁפָט מִכְחִיקָּב וְתַרְאָ
בְּהַרְתָּתָא קָל בְּעֵינָה יִשְׁפְּט
וְהַהֲבִין וּבְעֵינָה אַל רַאֲבֵי
אַל שְׂרוּהָה שְׁפָחָתָךְ בְּחַדָּ
שְׁוֵילָה הַטּוֹב בְּעֵינָה וְתַשְׁעַ
שְׁרִוּוֹת כְּרִיחָה מִפְנֵיה יִמְצָא
גָּלָד יְהֹוָה עַל עַמּוֹן הַמִּים.
שְׁאָסֵר עַל הַעַיּוֹן בְּרַחַד שָׁרָ
וְאִמְרֵה הַגָּבֵר שְׁפָחָתָשְׁרֵי אֶרְ
חַכְאָתוֹנוֹתָה תַּלְכִּוֹת אֲשֶׁר
לְשָׁרִי גִּכְרָתָעָגְבִּרְהָתָ
לְהַמְּלָאָדָזָה שְׁוּבֵי
אַל תְּקַרְבֵּת עַל תַּחַת תִּירְחָה
תְּמִימָד עַל הַיְהֹוָה חֲרֵתָה
בְּבוֹלָא יְסָמֵן

Cambridge, T-S NS 50.18
Genesis 16:5
Punctum extraordinarium
Cairo Geniza

אֶת־בְּנֵי־עֲמָקָם־בְּנֵי־עֲמָקָם
אַתָּה־בְּנֵי־עֲמָקָם־בְּנֵי־עֲמָקָם:
פְּאַמְּבָאִי־בְּנֵי־עֲמָקָם:
פְּאַמְּבָאִי־בְּנֵי־עֲמָקָם: סְעָאָן־כְּלָל.

Codex Zurbil
Samaritan Pentateuch
Genesis 16:5

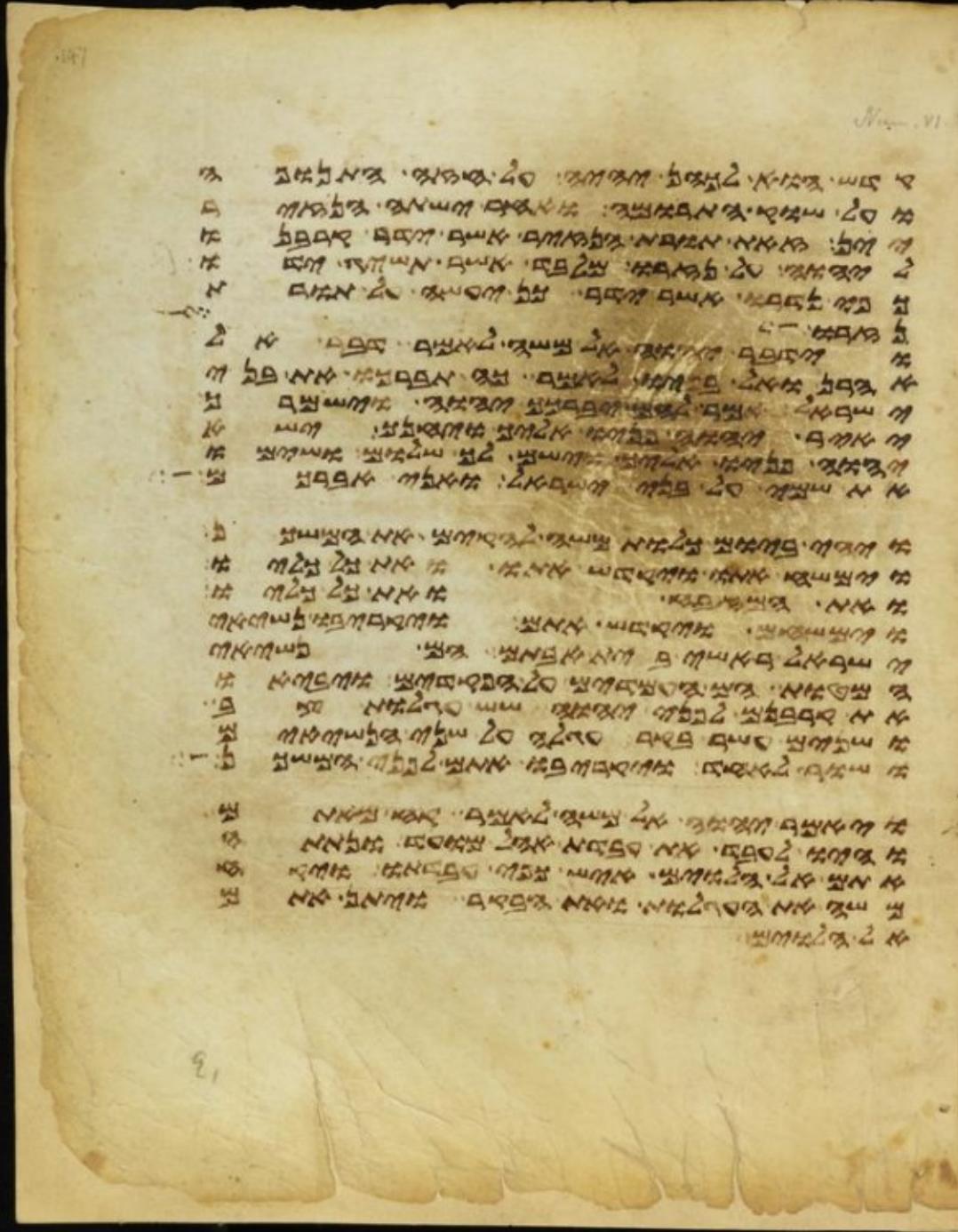
Early 12th century CE

וְאֵך־לְבָב־נוֹעִינָה
בְּנֵי־וְכִינָה־בְּנֵי־
אֶל־שְׁרֵר־חַטָּאת

Leningrad Codex
Masoretic Text
Genesis 16:5

1008-1009 CE

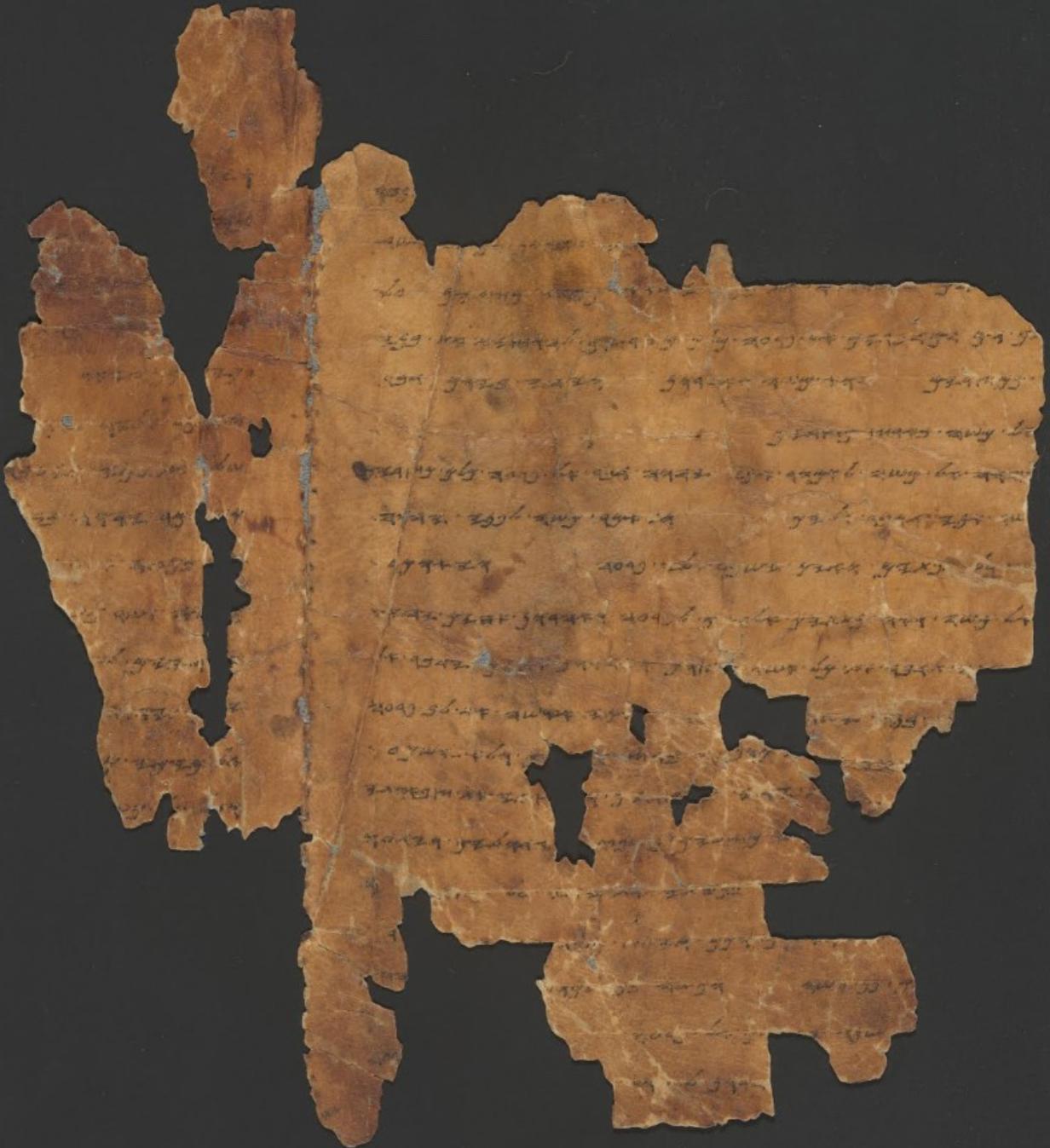
Zurbil Codex Early 12th century CE

The oldest manuscript of the
Samaritan Pentateuch

British Library Add.1846

4QpaleoExod^m
DATE

Pre-Samaritan text type

Abisha Scroll

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
999
1000

Abisha Scroll

Closeup of Genesis 1

Jacob ben Aaron, Samaritan
high priest, with the Abisha
Scroll
(1907)

The Greek Translations

ο' λεῖ ποράσια ἄφθορα καλὰ τῷ εἶδει· ³καὶ καταστήσει ὁ βασιλεὺς 3 πωμάρχας ἐν πάσαις ταῖς χώραις τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἐπιλεξάτωσαν ποράσια παρθενικὰ καλὰ τῷ εἶδει εἰς Σουσαν τὴν πόλιν εἰς τὸν γυναικῶν, καὶ παραδοθήσωσαν τῷ εὖνούχῳ τοῦ βασιλέως τῷ φύλακι τῶν γυναικῶν, καὶ δοθήτω σμῆγμα καὶ ἡ λοιπὴ ἐπιμέλεια· ⁴καὶ ἡ 4 γυνή, ἡ ἀν ἀρέση τῷ βασιλεῖ, βασιλεύσει ἀντὶ Αστιν. καὶ ἥρεσεν τῷ βασιλεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐποίησεν οὕτως. ⁵καὶ ἀνθρωπος ἦν Ιουδαῖος 5 ἐν Σούσοις τῇ πόλει, καὶ ὄνομα αὐτῷ Μαρδοχαῖος ὁ τοῦ Ιαδὼν τοῦ Σεμείουν τοῦ Κισαλού ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ⁶ὅς ἦν αἰχμάλωτος ἐξ Ιερου- 6

Β SAV 967 O a b min verss

La^{JK} | ἄφθορα καλά] tr A | ἄφθορα] αφωρα S*: cf praef p 100; αφθαρτα 967 | εἶδει] ειδιν S*

8 om καὶ 1° 248 | om ταῖς S* 967: cf Π | om αὐτοῦ A' La^{LJM} Sa | επιλεξασθωσαν 311; επιδειξατωσαν A | κοράσια] pr παντα (+ τα 58') O-S^c = Π; > 249 | παρθενια S* 967 55 249 | καλά] pr και 58; > 46 La^J | om τῷ εἶδει 71 La^J Arm: cf 111 | σουσα 76: cf 12 | τὴν πόλιν] t(h)ebari La^{JKM}: cf 12 | καὶ 30° 49 93 La^J (3° MSS) | om τῷ 3° 46-64-381-728: cf Π et 16 | καὶ 4° 5° 542 | δοθήτω] + ανταὶ a La^{LJK} Sa Aeth | σμήγμα AV 58 71' 46-248; σμήμα 967 (ζημημα) 98-243-731*: cf 9 12 et praef p 121; σμηγματα 93 La^{LJKM} (nitores) = Π | ἡ λοιπὴ] οἱ λοιποι 93*

4 om ἡ S* 967 a | ἀν] εαν 967 93 = L: cf 120; δᾶν 542; > 98 | αρεσει 106-314 98 108 311 | om βασιλεῖ 1° 314: homoiar | βασιλευση V* 728; -λενει 392; -λενστων 249 | αστινης V^c; οναστων 311 392 = L; ονασθη (-σθει 93) O: cf Π; vast(h)i (et sim) La: cf 19 | καὶ 2° 3° 71 | τῷ βασ./τὸ πρᾶγμα] tr O = Π | τὸ πρᾶγμα 967] τὸ προσταγμα B*: cf B₅ 7 315 43 D₁₀ E₅; verbum La^{LJKM} Aeth = Π: cf a et praef p 46 s | om οὕτως 967

5 ἀνθρωπος] pr ο 583 55 | ἦν Ιουδαῖος] tr O-A = Π | τῇ πόλει] t(h)ebari La^{JKM}: cf A 12 | αντων Sixt | om δ τοῦ — fin La^K | δ τοῦ — Κισαλού] filius cesyr fili semey La^X: cf A1; > 71' La^{LJM}; om δ τοῦ — Σεμείουn La^J | δ τοῦ] οντος 93; om δ 392 | ιαειρον B S V 967 O (93c) 76-130-236-314-762 46-731° 55 108 311 392; ιαειρον 93*; ιαρον 248; αιειρον 249: cf A1; αιρον Ald; ιαρον A | τοῦ Σεμείουn] pr ο A | σεμειον B S 967 249 311; σεμειοι O-^{ss} 248 Sa; σεμει Compl: cf Π et A1; σεμιον 542; σαμειον 318 | κεισαιον B S O-^{ss}. A' 55; κισαιον 46 392: cf A1; κισιον 967 | βενιαμειν BSV O-^{ss}.A' 392 542; βενιαμην 381 108: cf A1; βενεαιμ 967

6 om init — Ιερουσαλημ Sa | init — αἰχμάλωτος] ex captivitate (captivis

L μεν παρθένους καλὰς τῷ εἶδει, ⁽³⁾καὶ δοθήτωσαν προστατεῖσθαι ὑπὸ (3) χειρα Γωγαίου τοῦ εὖνούχου τοῦ φύλακος τῶν γυναικῶν· ⁴καὶ ἡ παῖς, 4 ἡ ἐὰν ἀρέσῃ τῷ βασιλεῖ, κατασταθήσεται ἀντὶ Οναστιν. καὶ ἐποίησαν ἔτοιμως κατὰ ταῦτα. ⁵καὶ ἦν ἀνὴρ Ιουδαῖος ἐν Σούσοις τῇ πόλει, ὃς 5 ὄνομα Μαρδοχαῖος νίδις Ιαείρον τοῦ Σεμείουν τοῦ Κισαλού τῆς φυλῆς 19' 93'

2 om προστατεῖσθαι 93: cf o' | γωγιον 19'

5 om ἦν 19 | σουσις 108 | ιαρον 108; ιηρον 19; ειαρον 319 | σεμειον 108

ο' λεῖ ποράσια ἄφθορα καλὰ τῷ εἶδει· ³καὶ καταστήσει ὁ βασιλεὺς 3 πωμάρχας ἐν πάσαις ταῖς χώραις τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ἐπιλεξάτωσαν ποράσια παρθενικὰ καλὰ τῷ εἶδει εἰς Σουσαν τὴν πόλιν εἰς τὸν γυναικῶν, καὶ παραδοθήτωσαν τῷ εὖνούχῳ τοῦ βασιλέως τῷ φύλακι τῶν γυναικῶν, καὶ δοθήτω σμῆγμα καὶ ἡ λοιπὴ ἐπιμέλεια: [τὸν γυνήν, ἥ ἀν ἀρέσῃ τῷ βασιλεῖ, βασιλεύσει ἀντὶ Αστιν. καὶ ἥρεσεν τῷ βασιλεῖ τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐποίησεν οὕτως. 5καὶ ἀνθρωπος ἦν Ιουδαῖος 5 ἐν Σούσοις τῇ πόλει, καὶ ὄνομα αὐτῷ Μαρδοχαῖος ὁ τοῦ Ιαΐδου τοῦ Σεμείουν τοῦ Κισαλού ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, 6δες ἦν αἰχμάλωτος ἐξ Ιερου- 6]

BSAV 967 O a b min verss

La^{JK} | ἄφθορα καλά] tr A | ἄφθορα] αφωρα S*: cf praef p 100; αφθαρτα 967 | εἶδει] ειδιν S*

8 om καὶ 1° 248 | om ταῖς S* 967: cf Η | om αὐτοῦ A' La^{LJM} Sa | επιλεξασθωσαν 311; επιδειξατωσαν A | κοράσια] pr παντα (+ τα 58') O-S^c = Η; > 249 | παρθενια S* 967 55 249 | καλά] pr και 58; > 46 La^J | om τῷ εἶδει 71 La^J Arm: cf 111 | σουσα 76: cf 1₂ | τὴν πόλιν] t(h)ebari La^{JKM}: cf 1₂ | καὶ 3° 3° 4° 93 La^J (3^{MSS}) | om τῷ 3° 46-64-381-728: cf Η et 1₆ | καὶ 4° 5° 542 | δοθήτω] + ανταὶ a La^{LJK} Sa Aeth | σμήγμα AV 58 71' 46-248; σμήγμα 967 (ζημημα) 98-243-731*: cf 1₂ et praef p 121; σμήγματα 93 La^{LJKM} (nitores) = Η | ἡ λοιπὴ] οἱ λοιποι 93*

4 om ἡ S* 967 a | ἀν] εαν 967 93 = L: cf 1₂₀; δᾶν 542; > 98 | αρεσει 106-314 98 108 311 | om βασιλεῖ 1° 314: homoiar | βασιλευση V* 728; -λενει 392; -λενστων 249 | αστινης V^c; οναστων 311 392 = L; ονασθη (-σθει 93) O: cf Η; vast(h)i (et sim) La: cf 1₂ | καὶ 2° 3° 71 | τῷ βασ./τὸ πρᾶγμα] tr O = Η | τὸ πρᾶγμα 967] τὸ προστάγμα B*: cf B₅ 7 315 4₃ D₁₀ E₅; verbum La^{LJKM} Aeth = Η: cf a et praef p 46 s | om οὕτως 967

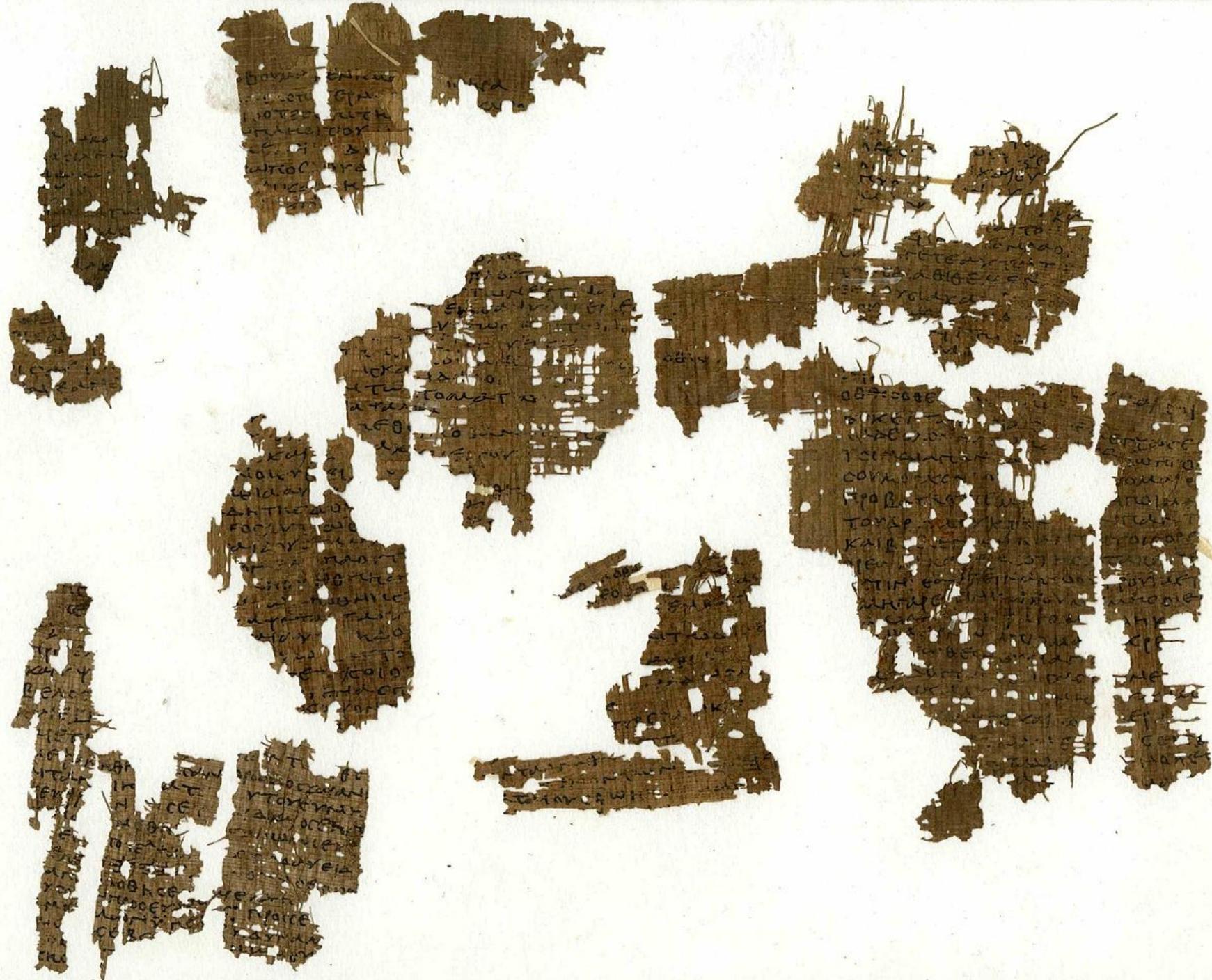
5 ἀνθρωπος] pr o 583 55 | ἦν Ιουδαῖος] tr O-A = Η | τῇ πόλει] t(h)ebari La^{JKM}: cf A₂ 1₂ | αντων Sixt | om δ τοῦ — fin La^K | δ τοῦ — Κισαλού] filius cesyr fili semey La^X: cf A₁; > 71' La^{LJM}; om δ τοῦ — Σεμείουn La^J | δ τοῦ] οντος 93; om δ 392 | ιαειρον B S V 967 O (93^c) 76-130-236-314-762 46-731° 55 108 311 392; ιαειρον 93*; ιαρον 248; αιειρον 249: cf A₁; αιρον Ald; ιαρον A | τοῦ Σεμείουn] pr o A | σεμειον B S 967 249 311; σεμει O-^{ss} 248 Sa; σεμει Compl: cf Η et A₁; σεμιον 542; σαμειον 318 | κεισαιον B S O-^{ss}. A' 55; κισαιον 46 392: cf A₁; κισιον 967 | βενιαμειν BSV O-^{ss}-A' 392 542; βενιαμην 381 108: cf A₁; βενεαιμ 967

6 om init — Ιερουσαλημ Sa | init — αἰχμάλωτος] ex captivitate (captivis

L μεν παρθένους καλὰς τῷ εἶδει, ⁽³⁾καὶ δοθήτωσαν προστατεῖσθαι ὑπὸ (3) χειρα Γωγαίου τοῦ εὖνούχου τοῦ φύλακος τῶν γυναικῶν· ⁴καὶ ἡ παῖς, 4 ἡ ἀν ἀρέσῃ τῷ βασιλεῖ, κατασταθήσεται ἀντὶ Οναστιν. καὶ ἐποίησαν ἔτοιμως κατὰ ταῦτα. ⁵καὶ ἦν ἀνήρ Ιουδαῖος ἐν Σούσοις τῇ [τῇ ιαΐδου τοῦ Σεμείουν τοῦ Κισαλού τῆς φυλῆς 19' 93'

2 om προστατεῖσθαι 93: cf o' | γωγιον 19' 4 οναστειν 93': cf 1₉
5 om ἦν 19 | σουσις 108 | ιαρον 108; ιηρον 19; ειαρον 319 | σεμειον 108

Greek Psalms manuscript from Oxyrhynchus

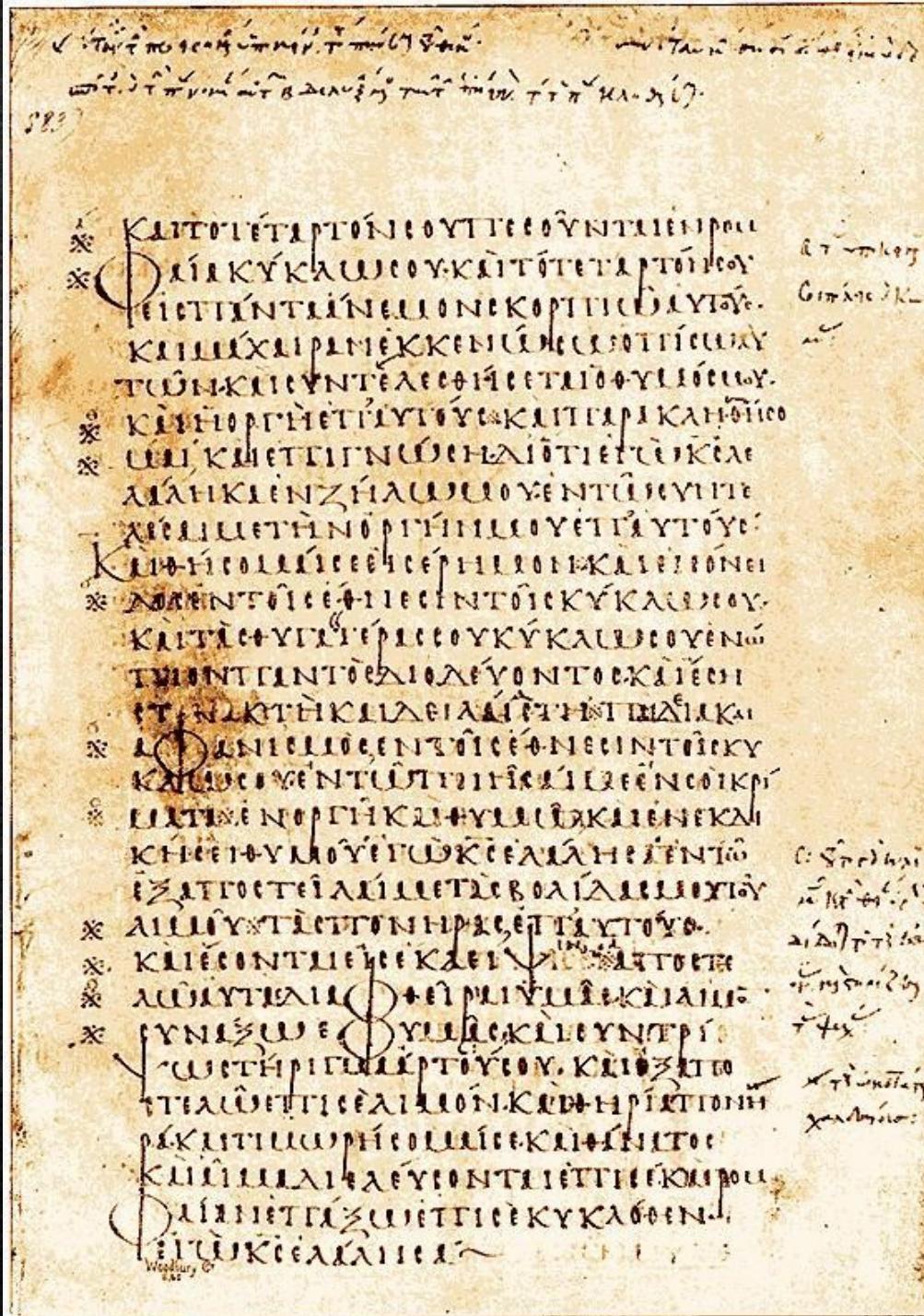

An example of an uncial:

Codex Marcellianus

(showing Ezekiel 5:12ff.)

6th century CE

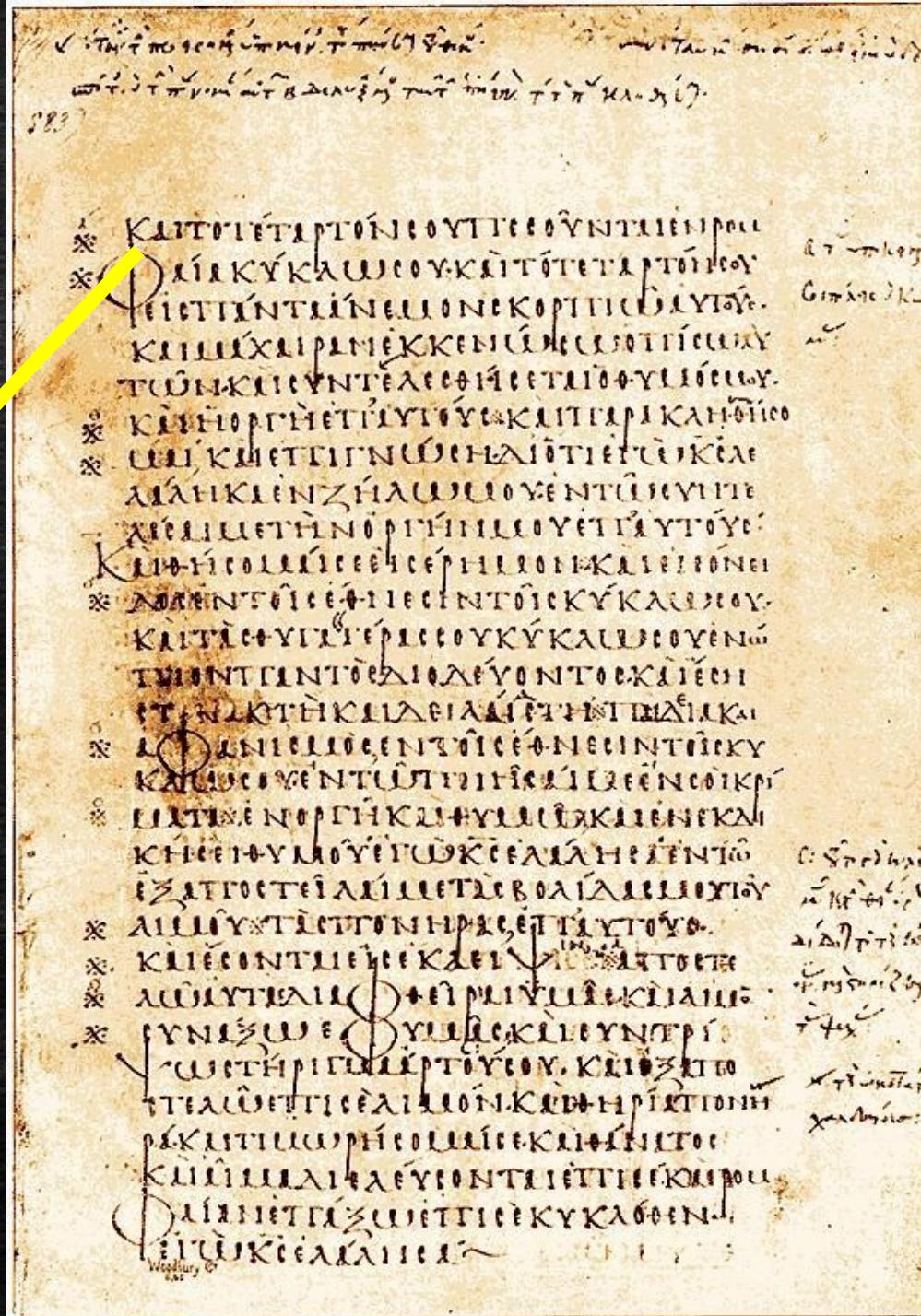
An example of an uncial:

Codex Marcilianus

(showing Ezekiel 5:12ff.)

6th century CE

**"KAI TO
TETAPTON..."**

8 Υψοις εχρι· ύπουνασαφ· αρχηγοστουαίνου
τουγρουδαιεισπροσευχηνικβακβακιας·
δευτεροσεκτωναδελφηνεαυτουκαδας·
υιοσαμιουε· ύπουναλελ· υιουιδιθουη·
παντεσοιλευιταιειηπολειηναγια

9 Υιοσασαβιου· ύπουνναιης
σοββαθαιοσκιωσβαδεπι
τουεργουτουεζωτατουοικου
τουεθη· αποτωναρχηγωντω
λεγιταιν

10 Ηδαδιας· γεννηθουι· αβιας·
μειμιν· ηραδιας· βαλγας·
σεμειας· υωιαριβ· ιδειας·
ελουδι· ανουκ· χελκιας·
ιδειας

11 Υιοσερικαν· καιμαθ
θληιας
υιοσμαχακλιτωνιν
υιοσσλμογειδια
κοσιοιογλονκο
τατεσσαρες·
κλιοιπγλωροιακτε
τελλαμειν· κλιοια
λελφοιαυτωνε
κατονεβλομηκο
ταλυοτοδελοιποντογλοιιερειο
καιεπισκοποσλ
ιτων επιλημ· ΔΩΔ
υιοσκανει· οζει

σοιφυλας
σοντεσεν
ταισπυλαρε

12 ΕΣΔΡΑ
ηαρεια
μαλογχ· αττους·
εχενια· ρεουμ· ηαριμισε Χδι
ουτοιαρχοντες
τωνιερεωνκαια
δελφοιαυτωνε
ηημεραισιηνσογ
καιοιλευιταιηνσογ
βλνογι
κλδμιηλ
σαραβια
ιωδλε
μαχανια
σοιαδελφοιαυτων
κβλιεβλιασκιδηι

Minuscule 2444 (Gospel of Luke)

“Επειδηπερ
πολλοι ”

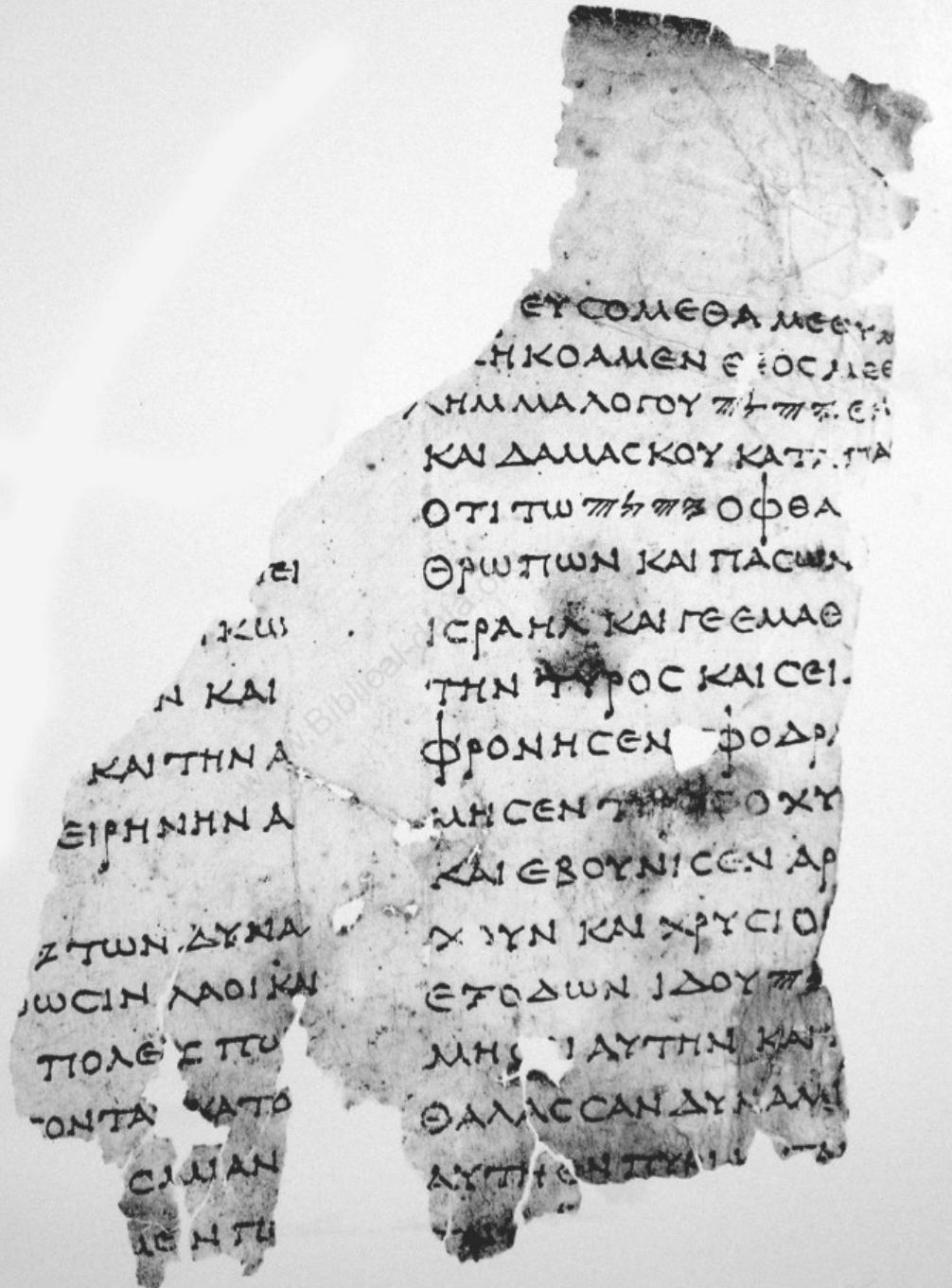
The Greek Translations

- Greek translations were often *revised* against the Hebrew

8Hev II gr

Greek translation of the
Twelve Prophets from
Nahal Hever (near Dead
Sea)

Showing a definable
type of revision of the
original Greek
translation

The Greek Translations

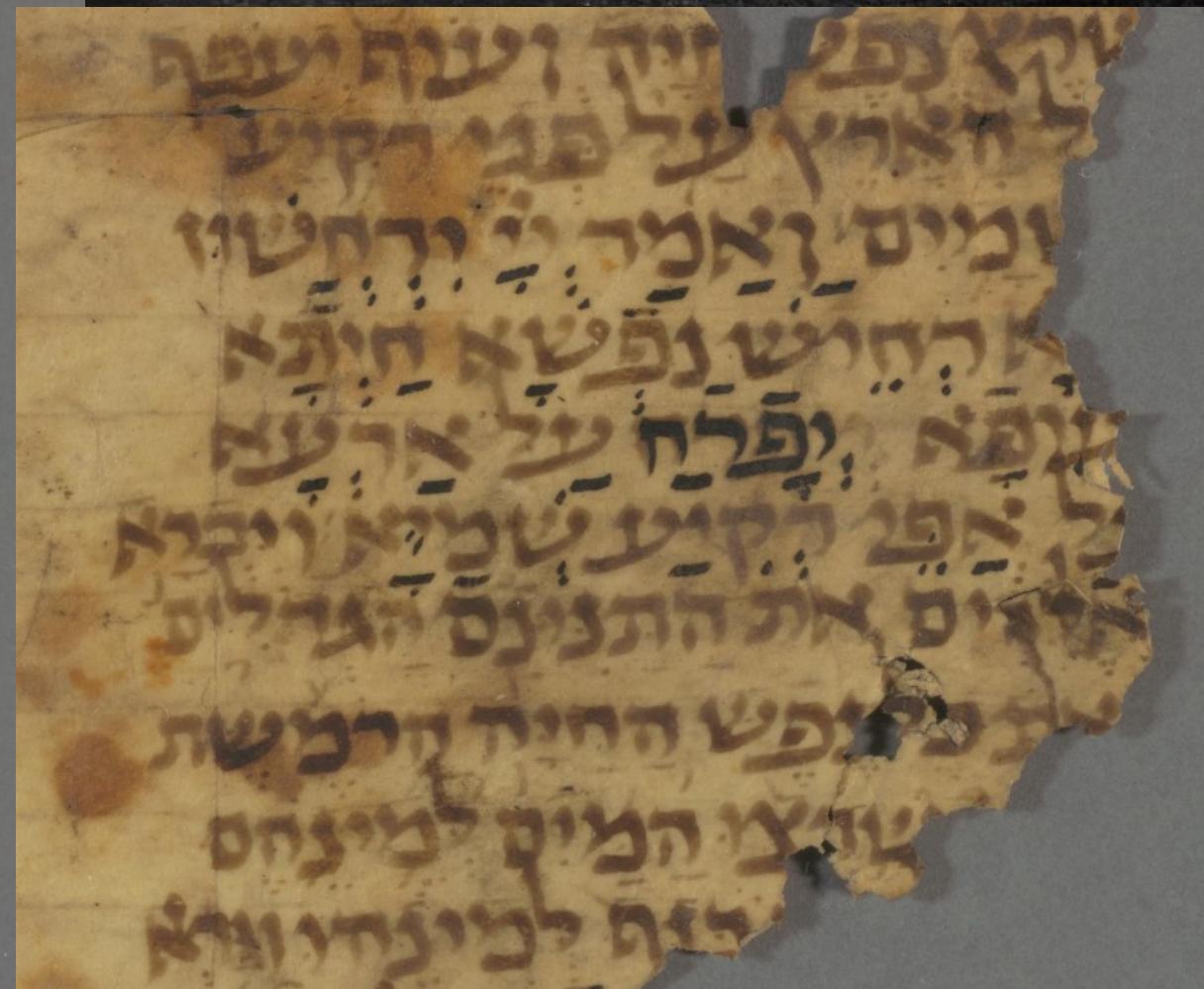
1. Septuagint: the Greek Bible as a whole
2. Old Greek: the pre-revision Greek translations

Targumim

Cambridge, L-G Bible 1.3
Geniza

Genesis with alternating
Targum text

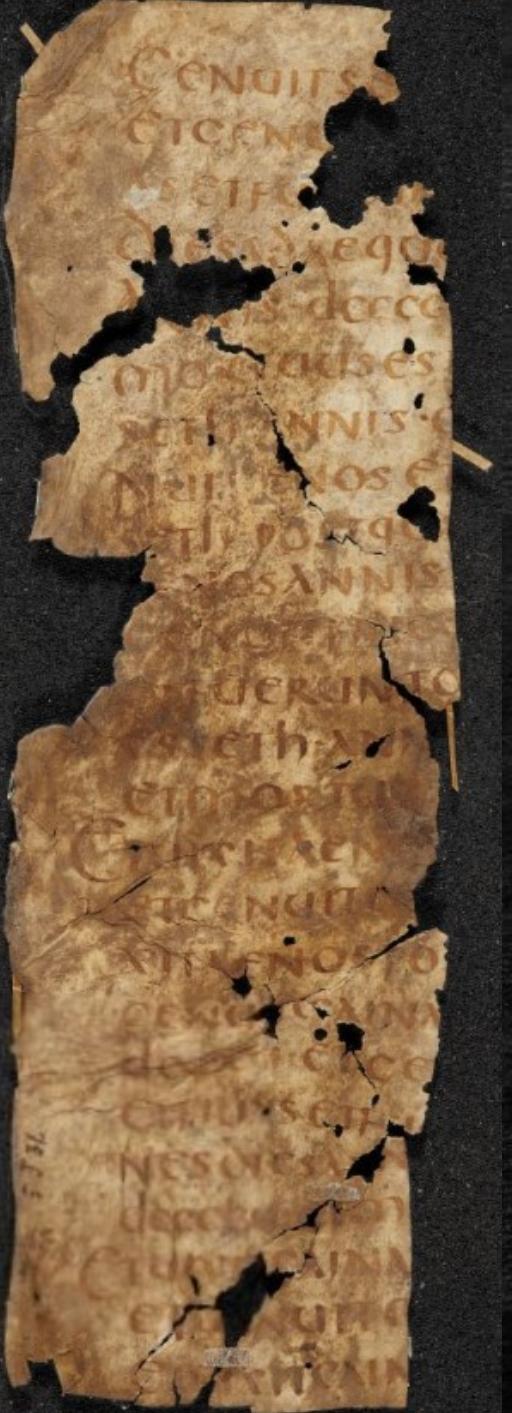
The Latin Translations

1. Old Latin (translated from Greek)
2. Vulgate Latin (translated from Hebrew)

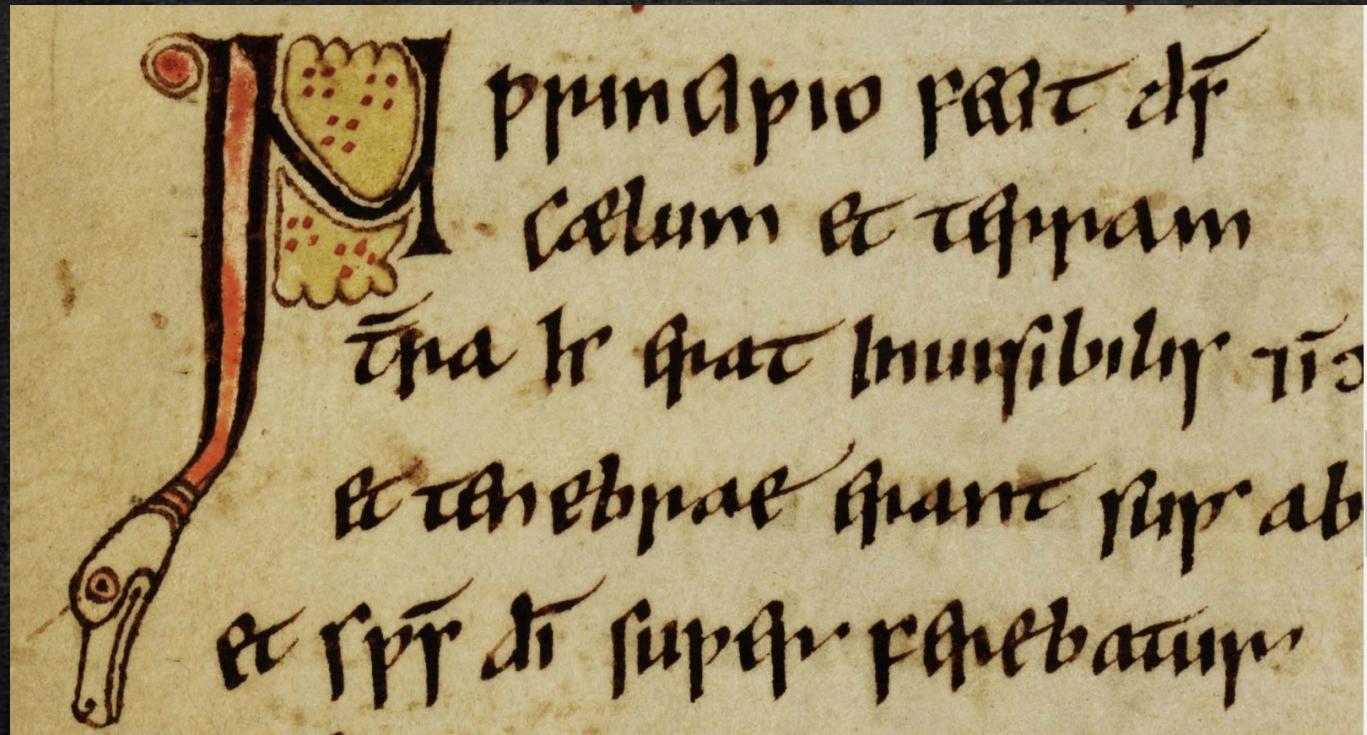
P.Oxy VIII 1073

“Old Latin”

“Old Latin” text of Genesis 5

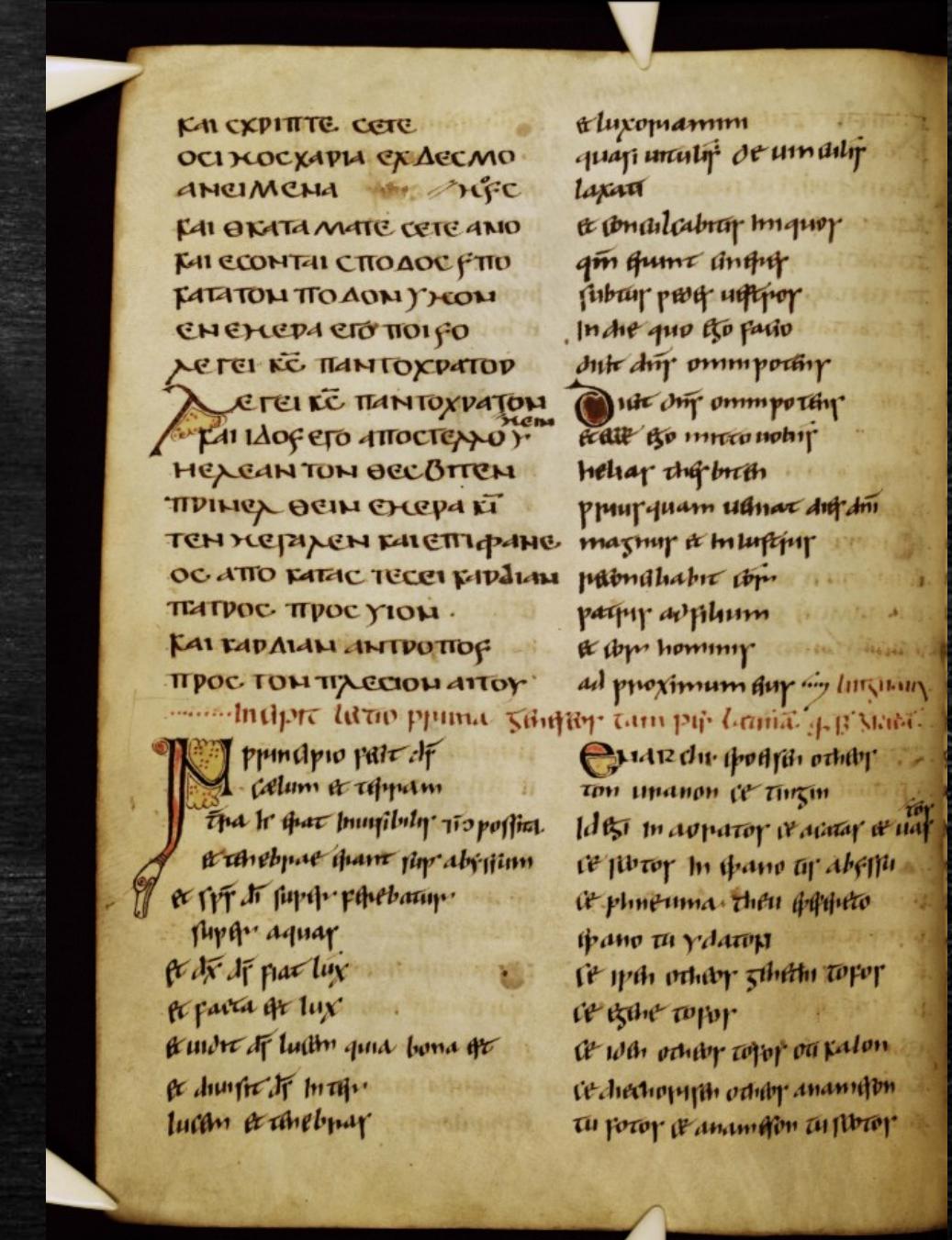
“Old Latin”

P.Oxy VIII 1073

“Old Latin” text of Genesis

5

IN PRINCIPIO CREAUIT D^S
CAELOM ET TERRAM
TERRA AUTEM ERAIT INANIS ET DISSIMA
ET TENEBRAE ERANT SUPER
FACIEM ABYSSI

Codex Amiatinus

Early 8th century
The oldest Vulgate Bible

“Vulgate Latin”

IN PRINCIPIO CREAUIT D^S
CAELOM ET TERRAM
TERRA AUTEM ERAIT INANIS ET DISSIMA
ET TENEBRAE ERANT SUPER
FACIEM ABYSSI
D^SPICTEREBATUR SUPER AQUAS
D^STRACTAVIT LUX ET FACTUS EST LUX
CRAUDIT D^SLUCEM QUODDESET BONUM
CRAUDIT LUCEM ACTENEBRAS
APPELLATURQUE LUCEM DIEM
ET TENEBRAS NOCTEM
FACTUSQUE EST DIES PERO
ET OMNIS DIES UNUS
DIXIT QUIDQUE D^S
FAT PIRAM MENTUM IN OMNIBUS AQUARUM
ET DIVIDAT AQUAS AB AQUIS
ET PRACTUS PIRAM MENTUM
DIVISIT QUE AQUAS QUAE ERANT SUB
PIRAMENTO ABHIS QUAE ERANT
SUPER PIRAMENTUM
ET FRACTUS EST ITA
DOCLAVIT QUE D^S PIROMENTUM
CAELOM
ET FRAGMENTUM EST A SPERE ET OMNIS
DIES SECUNDUS
DIXIT QUIDQUE D^S
CONCRECENTUR AQUAE QUAE SUB CAELO
SUNT IN LOCIS VARIIS
ET APPAREAT AQUA
PICTIOQUE EST ITA
ET FRACTUS EST ARIDAM TERRAM
CONCRECTIONES QUE AQUARUM
APPELLANT MARIA
ET QUIDQUE D^S QUODESET BONUM ETAT
CERDINIS TERRA HERBAM VIRENTES
ET FRAGMENTUM SCOPUM
ET LIQUIDUM POMPERGAT PACIENS
FRUCTUOSUM RIXTA QUNIS SUIS
CUIUS SEMEN INSECUTIPSOSIT SUPER
TERRAM ET FRACTUS EST ITA
ET PROTULIT TERRA HERBAM VIREN-
TEM ET APPARENTEM SEMEN
RIXTA QUNIS SUIS
LIQUIDUMQUE PACIENS ERUCIUS

— 18 — quae sis

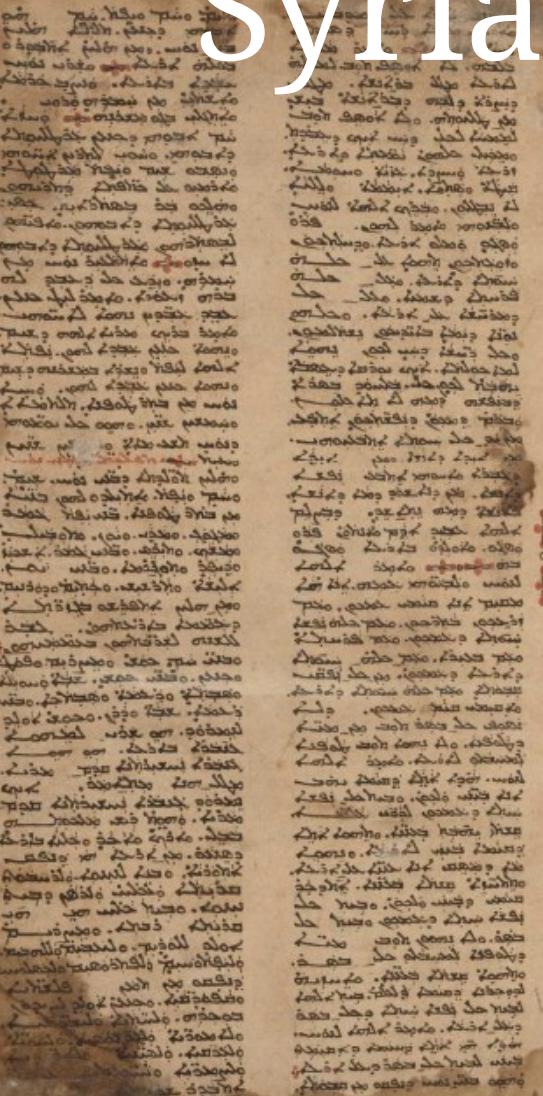
ETHABENS UNUM QUODQUE SEMENTEM
SECUNDUM SPECIES QUAES
ET QUIDQUE D^S QUODESET BONUM
FACTUSQUE EST DESPERE ET OMNIS
DIES TERTIUS
DIXIT ALITER D^S
FAT LUCINARIA INPIRAMENTO CAELI
UT CUDANT DIEM AC noctem
ETSINT INSIGNIA ET TEMPORA
ET DIES ET ANNOS
UT LUCENT INPIRAMENTO CAELI
ET FRAGMENTUM TERRAM
ET FRACTUS EST ITA
PRACTUS DUMINICA LUCINARIA
Luminare omnis ut praeesset diei
ET Luminare omnis ut praeesset
NOCTI ET STELLAS
ET POSUIT EAS INPIRAMENTO CAELI
UT LUCENT SUPER TERRAM
ET PRAECESSENT DIES AC noctem
ET CUDERENT LUCEN ACTENEBRAS
ET QUIDQUE D^S QUODESET BONUM
ET FRACTUS EST DESPERE ET OMNIS
DIES QUARTUS
DIXIT ETIAM D^S
PRODUCANT AQUAE REPTILE
ANIMAE MIMENTIS
ET TOLATILE SUPER TERRAM
SUBPIRAMENTO CAELI
CREANTQUE D^S COELA GRANDIA
ET OMNEM ANIMALM MIMENTEM
ATQUE MIMENTEM
QUAM PRODUXERANT AQUAE
IN SPECIES SVAS
ET UNUS GOLATILE SECUNDUM
CONGESSUM
ET QUIDQUE D^S QUODESET BONUM
BENEDIXITQUE EIS DICENS
CRESCETE ET MULTIPLICAMINI
ET REPLETE AQUAS MARIS
ADIESQUE MULTIPLICENTUR
SUPER TERRAM
ET FRACTUS EST DESPERE
CIVITATE DIES QUINTUS

In principio creauit deus celuz
 et terraz. Tertia autem erat ianu
 et aqua. Et tunc dicitur fuit
 aqua & terra non fuit nisi
 quod est de fuit lux & fuit et
 lumen. Et uidit de lux quod erat bona
 et diuidit lumen tenebras ap
 pellantes. I. dei et tunc
 factioe a nube et in dies
 iunius. dicitur de fuit firm
 at medio die et diuidit ab
 ab aqua. Et hoc de firmam
 tur dimisit aquas quae erant sub firmo
 ab his quod erant super fuit et in dies
 et de firmamento celus. Ut fuit et uesper
 mane dies. **Dixit** vero de Cogitatorem
 aqua et sub calo fuit et locum et apparet
 et uidet lucidus et visus. Quem de mala
 tristri cogitatorem in aqua appellavit
 maria. **E**t uidit de quod est illi bona et sit
 minima rura. hinc uenient ut facient
 semina et lignum permanescerunt fuit fructus. ips
 geni hinc cui semina et hinc quod sit super ter
 et fuit et illi. Et precepit terra herborum
 uentorum ut adferrent fuit et geni. Et ligno
 et factioe fuit et hinc uniuersitas fuit
 fuit ipsi. **N**on inde de quod est bona
 factioe est nisi et in dies fuit. Deinde
 de sancta luminaria. Thrematum est et
 uidet lux et lux et fuit lux et fuit et
 dies et annos ut faciant et firmamento
 et lux et luminaria fuit et fuit et fuit
 de duo magna lumina. In maris
 posset dicitur et lumen in nocte. ut fuit
 los et posset eas firmamentum est et la
 ccentur tempore. et posset dicitur ac nos eridi
 uidet lux et fuit et fuit et geni. **E**t uidit de quod est bona
 et illi. Et fuit et uesper et mane dies. **D**icit
 deus enim de producere aquas reptiles a
 rium inuenient et uolubiles. sapientia sub
 celo. Creuerunt de celo genitrix etrua
 et uocis uoces et uoces mirabiles. quae prodece
 erunt aquas. ipsas hinc et et uolatilis
 fuit geni. **E**t uidit de quod est bona brach
 et aquas. **C**reux et uesper et aquas in
 eis uocis amplificatus fuit. et fuit et
 uesper et mane dies em. **D**icitur de
 producere terrena aqua minuta. ignis suo
 lumen. et reptiles et bestie et fuit ipsa fa
 ctiuioe et vis. **E**t fuit de bestias tunc et
 spissas suitas et omnes rapere et omnes fuit
 et uidit de quod est bona et firmam he
 ad ymaginem et similitudinem et perfr
 matas et uolatiliter est et belitas una
 si tunc et rapere et omnes. **E**t et creauit
 de hoies et velutum. et fuit. **A**dynamogene
 des et uocis illarum male et fuit creauit et
 hinc uocis illarum de et omnes. **C**reuoit et mil
 et rapere et et libidinis et et domini pale
 ma et sol. et et immobilia nautis quod mo
 ventur super illi. **D**ixit de fuit dudu uolu
 et herbas adferentes solum super terra et

Non principio creauit deus celuz
 et terraz. Tertia autem erat ianu
 et aqua et te. erat super factio
 abussi et spes dei fuit. super aquas
Dixit quod de fuit lux et factioe est l.
Et uidit de lux quod erat bona
 et diuidit l. ac tenebras. ap
 pellantesq; l. die et t. nocte
 factioe et uesper et mane dies
 iunius. **Dixit** quod de fuit firm
 at medio aquas et diuidat aquas
 ab aquas. **E**t fecit de firmam
 tur diuisitque aquas que erant sub firmo
 et uocis fuit peruenientia. **E**t et audirent

Chicago, Goodspeed Ms. 378
 15th century (Italian)
 Vulgate Bible

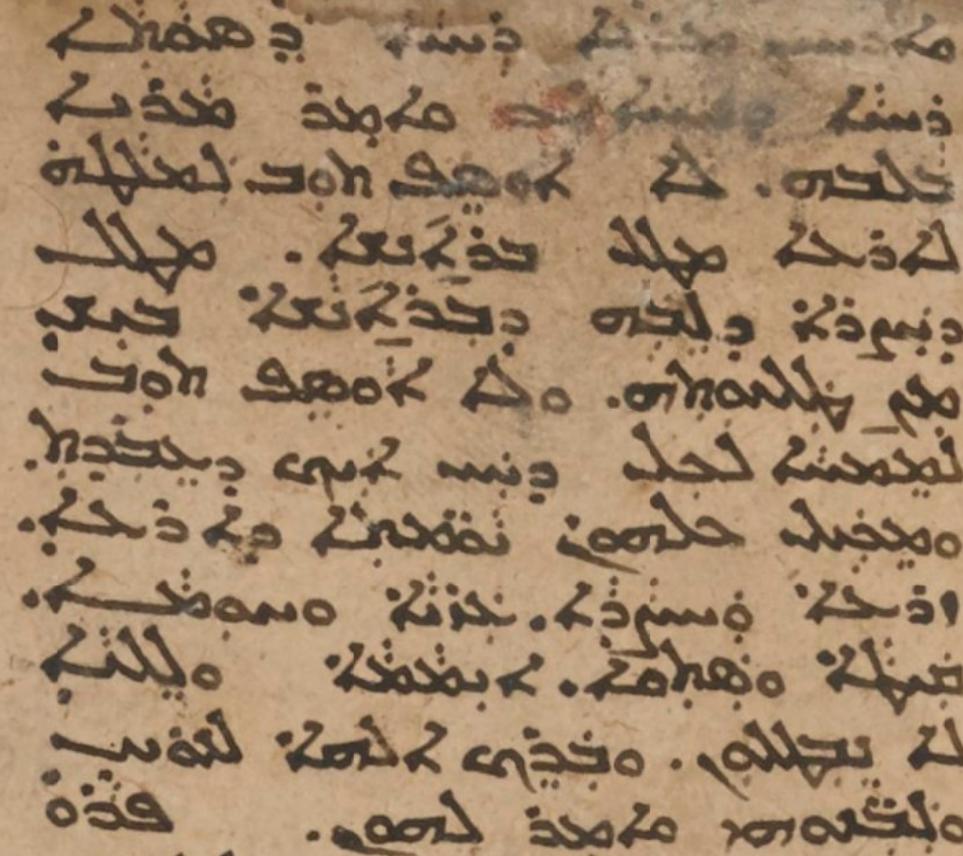
Syriac

A photograph of a page from an ancient Syriac manuscript. The text is written in a black ink on aged, yellowish-brown paper. It is organized into two columns per page, a common format for religious texts. The script is a form of Estrangelo (Aramaic script). There are several red ink marks, likely rubrics or headings, scattered throughout the text.

Paris, Bibliotheque Nationale, Syr. 341

7th-8th century
Peshitta (Syriac translation of Hebrew
Bible)

A photograph of a page from an ancient Syriac manuscript, specifically the Peshitta (Syriac translation of the Hebrew Bible). The text is written in a black ink on aged, yellowish-brown paper. It is organized into two columns per page. The script is a form of Estrangelo (Aramaic script). The text begins with a large, stylized title at the top, followed by several lines of dense text. The paper shows signs of age, including discoloration and small holes.

Coptic

ΓΕΝΕΣΙΣ
ΖΕΝΟΥΑΡΧΗ ΑΦΙΩΝ
ΝΕΜΠΙΚΑΙ ΛΙΚΩΙΔΙΑ
Η ΝΑΤΤΗ ΑΥΤΟΥ ΚΟΥΟΥ
ΟΥΡΧΑΚΙΔΕΣ ΕΝΑΙΧΗΣΙΣ
ΟΥΠΗΑΝΤΕΦ ΖΕΝΑΙ
Η ΖΕΝΝΗ ΜΦΟΥ ΠΕΣ
ΜΑΡΕΥΣΙΝΗΣ ΣΠΙΔΗ
ΖΕΠΙΟΥ ΣΙΝΗ ΙΑΝΝΑ
ΠΤΟΥΧΙΝΗ ΖΕΛΑΝΕΤ
Η ΖΕΦΙΜΠΟΥ ΣΙΝΗ
ΧΑΚΙ ΔΙΜΟΥ ΤΗΣΕΦ
Η ΖΕΠΙΕΣΟΥ ΤΗΧΑ
ΡΑΝΖ ΖΕΠΙΕΣ ΚΟΥΡ
ΔΡΟΥΣΙΦ ΣΠΙ
ΔΤΟΥΗ ΣΚΑΠΗ ΜΠΙΕΙΟΟΥΝ
ΣΟΥΤ ΠΕΣΕΦ ΖΕΜΑΡΕΥΤΑΣ
ΡΟ ΖΨΗΠΙΒΕΙ ΘΜΗΤΗ ΤΕΙ
ΜΦΟΥ ΜΑΓΙΣ ΖΨΗΠΕΗ ΦΟΡ
ΟΥ ΤΕΜΦΟΥ ΝΕΙΜΦΟΥ
ΟΥΟΙΕΛΑΣΨΗ ΛΙΜΠΑΙΓΗ
ΔΗ ΒΑΜΙΟ

ΓΕΝΕΣΙΣ
ΖΕΝΟΥΑΡΧΗ ΑΦΙΩΝ
ΝΕΜΠΙΚΑΙ ΛΙΚΑΙΙΕΝ ΝΑΙΟΠ
Η ΝΑΤΤΗ ΑΥΤΟΥ ΚΟΥΟΥ
ΟΥΡΧΑΚΙΔΕΣ ΕΝΑΙΧΗΣΙΣ
ΟΥΠΗΑΝΤΕΦ ΖΕΝΑΙ
Η ΖΕΝΝΗ ΜΦΟΥ

Papyrus Bodmer III

4th century CE
Coptic translation of Greek Genesis

Photos from Daniel B. Sharp. *Papyrus Bodmer III: An Early Coptic Version of the Gospel of John and Genesis*. Berlin: DeGruyter, 2016.

The Process of Text Criticism of the Bible

1. Hebrew manuscripts must be compared

The Process of Text Criticism of the Bible

1. Hebrew manuscripts must be compared
2. Hebrew antigraphs of Greek translations must be generated and compared with the Hebrew

The Process of Text Criticism of the Bible

1. Hebrew manuscripts must be compared
2. Hebrew antigraphs of Greek translations must be generated and compared with the Hebrew
3. How many archetypes to reconstruct?

Genesis 1 Variants

- The Greek translation in general evidences harmonizing activity:
 - In Gen 1:6, 12, 16, 20, 25, the Greek always has “And it was so,” which does not always correspond to the Hebrew.

Genesis 1 Variants

- The Greek translation sometimes suggests a different Hebrew text:
 - Gen 11:9, Greek has “gathering,” while Hebrew reads “place.”
 - The Greek implies Hebrew **מקום**, while the Hebrew has **מקומ**.

Genesis 1 Variants

- A Dead Sea Scroll fragment reads מְקוֹם, agreeing with the Greek!

Genesis 1 Variants

- Greek translations which show a different understanding of the Hebrew original, but do not imply a different text:
 - Gen 1:20, Hebrew: the ocean “teems” with serpents and birds
 - Gen 1:20, Greek: the water “produced” serpents and birds

Genesis 1 Variants

- Do we reconstruct a Hebrew antigraph that differs from the received Hebrew text?

A Text Critical, Digital Edition of Genesis

- Important Hebrew manuscripts
 - Oldest Dead Sea Scrolls
 - Oldest Masoretic codices (with Geniza if possible)
 - Best Samaritan manuscripts

A Text Critical, Digital Edition of Genesis

- Important Hebrew manuscripts
 - Oldest Dead Sea Scrolls
 - Oldest Masoretic codices (with Geniza if possible)
 - Best Samaritan manuscripts
- Aligned with important Greek manuscripts
 - To allow research into differences and reconstruction of Hebrew antographs

A Text Critical, Digital Edition of Genesis

- Important Hebrew manuscripts
 - Oldest Dead Sea Scrolls
 - Oldest Masoretic codices (with Geniza if possible)
 - Best Samaritan manuscripts
- Aligned with important Greek manuscripts
 - To allow research into differences and reconstruction of Hebrew antographs
- Both should be aligned with Aramaic, Latin, Syriac, and Coptic translations

6th 5th 4th 3rd 2nd 1st 0 1st 2nd 3rd 4th 5th 6th 7th 8th 9th 10th 11th 12th 13th 14th 15th

**G
E
N
E
S
I
S**

Hebrew
DSS

Samaritan Pentateuch

Masoretic Text

Latin translations of Hebrew

Syriac translations of Hebrew

Greek DSS

Greek uncials

Greek papyri

Greek minuscules

Coptic translations of Greek

Latin translations of Greek

Syriac translations of Greek

6th 5th 4th 3rd 2nd 1st 0 1st 2nd 3rd 4th 5th 6th 7th 8th 9th 10th 11th 12th 13th 14th 15th